

ґрунтуються на використанні механізмів державно-приватного партнерства [1, с. 43-44].

Проте, незадовільний соціально-економічний стан більшості міст, селищ і сіл свідчить про застарілість традиційних інструментів регіональної політики та недосконалість фінансових важелів забезпечення реалізації стратегічного розвитку регіонів, що на думку вітчизняних вчених полягає у неефективності використання трансфертів (дотацій державного бюджету) на розв'язання проблем територій; неспроможності держави забезпечити рівномірний розподіл інвестицій та їх надходження до тих регіонів, які мають гостру потребу в них; позбавленні бюджетів місцевого самоврядування таких вагомих джерел надходжень, як податку з реклами; відсутності стимулів ефективної експлуатації розташованих на території міст і селищ виробничих об'єктів іншої, крім комунальної, форми власності через надходження податку на прибуток таких підприємств до Державного бюджету; орієнтації державних контрактів та державних замовлень на виробничі потужності окремих підприємств (казенних та державних стратегічних підприємств суднобудівної, авіаційної галузей та оборонно-промислового комплексу), які до того ж можуть й не отримуватись [5, с. 44-45].

Відтак, нові вимоги до ресурсного забезпечення розвитку регіонів, що полягають у переході їх до самозабезпечення на основі ефективного використання внутрішнього потенціалу зумовлюють заміну підходів до вибору і формування важелів фінансового та інвестиційного забезпечення реалізації стратегії сталого розвитку регіону.

Список літератури:

1. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості. Збірник матеріалів «круглого столу» / [С.О. Біла, О.В. Шевченко, В.І Жук, М.О. Кушнір, І.В. Валюшко]; за ред. С.О. Білої. – К.: НІСД, 2011. – 88 с.
2. Формування політики регіонального розвитку: досвід країн Центральної та Східної Європи в контексті вступу до ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://derzhava.in.ua/Lists/2/Attachments/1857/CEE_Report_UKR1.pdf.
3. Заболотна А.В. Регіональна економічна політика: світовий досвід. / А.В. Заболотна // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 2(11). – С. 31-34.
4. Wren C. Industrial Restructuring and Regional Policy / C. Wren, J. Taylor // Oxford Economic Papers. – 1999. – №51(3). – С. 487-516.
5. Стимулювання економічного зростання на місцевому рівні: аналіт. доп. / [С.О. Біла, О.В. Шевченко, М.О. Кушнір, В.І Жук та ін.]; за ред. С.О. Білої. – К.: НІСД, 2013. – 88 с.

ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ

*Яскорська О. І. магістрант кафедри економіки та підприємництва,
ЛНТУ, м. Луцьк, Україна*

Міжрегіональною інтеграційною системою вважаємо цілеспрямовано упорядковані зв'язки між двома чи більше регіонами, що формують логістичну цілісність економічного простору задля досягнення сталого розвитку.

Проблемною ситуацією є неврахування суб'єктами економічної діяльності факторів соціального характеру (наприклад, економія на платні працівникам, недотримання умов праці), екологічних чинників (наприклад, шкода навколишньому середовищу), тому вважаємо, що логістичне управління міжрегіональними інтеграційними системами має відбуватися на умовах сталого розвитку.

Термін «сталий розвиток» на Конференції в Ріо-де-Жанейро у 1992 році в рамках прийняття «Порядку денного на XXI століття» визначався як «розвиток, що задовольняє потреби теперішнього часу, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби». Всі наступні визначення поняття за основ брали саме це тлумачення сталого розвитку. Вважаємо, що сталий розвиток повинен стати результатом міжінтеграційних взаємодій регіонів, що потребує чіткої координації, врахування багатьох факторів і є управлінням сталим розвитком міжрегіональних систем.

Управління сталим розвитком міжрегіональних систем визначимо як процес цілеспрямованої взаємоузгодженої діяльності органів державного та регіонального управління за участю представників бізнесу, спрямований на реалізацію скоординованої регіональної стратегії сталого розвитку з метою забезпечення збалансованої динамічної рівноваги у міжрегіональній інтеграційній системі. Для ефективного управління сталим розвитком міжрегіональних систем, необхідно визначитись із принципами, які необхідно закладати в основу їх формування та розвитку.

Принципи управління сталим розвитком міжрегіональних систем не були предметом дослідження науковців, що зумовлює актуальність їх виділення та обґрунтування. Для цього нами були розглянуті загальносистемні принципи, а саме цілісності, єдності, структурності, взаємозалежності системи і середовища, ієрархічності, множинності опису [5, с. 19], принципи державної регіональної політики [4], принципи ефективної реалізації регіональної політики ЄС [2], принципи сталого розвитку: науковості, ієрархічності, розподілу прав, обов'язків і відповідальності, забезпеченості регіонального розвитку відповідними ресурсами, поєднання галузевого і територіального підходів до формування регіональної політики сталого розвитку, зворотного зв'язку [3, с. 97-104]; неадитивності, синергічності, емерджентності, взаємоузгодженості цільових орієнтирів розвитку, ієрархічності, виокремленості, адаптивності, альтернативності, спадковості, пріоритету якості, взаємоузгодженості інтересів розвитку суспільства як соціально-еколого-економічної системи з інтересами його індивідуумів [1, с. 18-19]. Аналіз вищезазначених принципів дав змогу виокремити принципи сталого розвитку міжрегіональних систем.

1. Принцип взаємозалежності системи і середовища означає те, що міжрегіональна система є відкритою системою, на яку зовнішнє середовище здійснює опосередкований вплив, а тому управління повинне коригуватися відповідно до зміни зовнішнього середовища (напр. прийняття міжнародних угод, модернізація бо створення нової інфраструктури, НТП тощо).

2. Принцип зворотного зв'язку передбачає відбір і обробку інформації про ефективність здійснення управління, включаючи надання сервісної інформації, а також управління скороченням, повторним використанням, використанням в якості вторинних ресурсів матеріального потоку міжрегіональних систем.

3. Принцип комп'ютеризації та інформатизації – означає комп'ютерну підтримку багатоаспектного управління, використання різноманітних математичних,

графічних моделей, а також інформатизацію як самого процесу управління через управління інформаційним потоком, так і задоволення інформаційних потреб населення на основі створення й використання інформаційних систем, ресурсів, інформаційних технологій із застосуванням сучасної техніки.

4. Принцип науковості управління передбачає глибоке пізнання об'єктивності управління сталим розвитком системи, економічних законів, використання у системі управління методики наукових досліджень, прогресивного зарубіжного досвіду міжрегіональних регіональних об'єднань, застосування інноваційного, ресурсоекономного, індивідуального підходу до кожного об'єкта управління. Наукове управління передбачає також використання математичних моделей та методів обробки інформації.

5. Принцип економічної ефективності і конкурентоспроможності – передбачає ефективну та економічну організацію управління із оптимальним використанням усіх видів ресурсів, стимулюванням залучення інвестицій, економічним зростанням, раціональним співвідношенням між витратами на організацію управлінського апарату і цільовими ефектами; оптимізацію тотальних витрат, що орієнтує на відмову від ізольованого розгляду витрат та використання критерію мінімуму для суми вказаних витрат. На основі цього забезпечується зростання конкурентоспроможності регіонів, міжрегіональних систем та країни в цілому.

6. Принцип ієрархічності – передбачає підпорядкованість регіональних органів управління центральним державним органам в цілому, із чітким визначенням стратегії, економічних, соціальних та екологічних завдань для усіх рівнів управління, беручи до уваги раціональне поєднання процесів централізації і децентралізації влади для гармонізації загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів. На вищому рівні застосовують регуляторні інструменти загального призначення, на нижчому – спеціального призначення.

7. Принцип збалансованості економічної, соціальної та екологічної підсистем означає орієнтацію при прийнятті управлінських рішень на економічні, соціальні та екологічні сфери міжрегіональних систем з метою забезпечення динамічної стійкості.

8. Принцип стратегічного управління та цілеспрямованості – реалізується шляхом визначення загальної цільової детермінації управління міжрегіональних систем, прагнення системи до сталості, вибору спільних стратегічних цілей для регіонів міжрегіонального об'єднання на основі альтернативного вибору варіантів розвитку. Обов'язковою умовою є врахування цілей як кожної окремої складової сталого розвитку міжрегіональної системи, так і всієї системи загалом. При цьому повинні бути вибрані оптимальні управлінські рішення. В результаті буде досягнута найбільша ефективність функціонування міжрегіональних систем.

9. Принцип синергетичності – передбачає розвиток синергетичних зв'язків для надання міжрегіональним системам таких властивостей і можливостей, якими не володіють окремі складові системи на основі інтегрованого управління усіма видами потоків регіонів з синхронізацію управлінських рішень, розподілених у просторі.

Таким чином, вищеназвані принципи управління сталим розвитком міжрегіональних система, погодження різносторонніх інтересів регіонів, синхронізації управлінської діяльності дозволяють на основі концентрації матеріальних, інформаційних, фінансових та інших ресурсів маневрувати різними потоками в цих системах, здійснювати необхідні заходи різнопланового характеру для забезпечення динамічної стійкості, удосконалювати територіально-галузеву структуру і просторову організацію виробництва регіонів. Дотримання

запропонованих принципів сприятиме зміцненню єдиного соціо-економіко-екологічного простору міжрегіональних систем.

Список літератури:

1. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегій розвитку регіону : монографія / З.В. Герасимчук, І.М. Вахович. – Луцьк : ЛДТУ, 2002. – 248 с.
2. Герасимчук З.В., Лютак О.М. Регіональна політика транскордонного співробітництва: механізм формування та реалізації: монографія / З.В. Герасимчук, О.М. Лютак. – Луцьк : Надстир'я, 2010. – 188 с.
3. Герасимчук З.В. Регіональна політика сталого розвитку: теорія, методологія, практика : монографія / З.В. Герасимчук. – Луцьк : Надстир'я, 2008. – 528 с.
4. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія / за ред. З.С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 820 с.
5. Дудник І. М. Вступ до загальної теорії систем / І. М. Дудник. – Полтава, 2010. – 129 с.